Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercurea si Sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau càte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare càte 7 cr., la a dou'a si a trei'a càte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului „Observatoriulu“ in Sibiiu.

Nr. 43. — Sibiiu, Mercuri 28/9 Juniu. — **1880.**

Ide'a de statu a Austriei.

De Dr. Franciscu Palacky.

(Urmare.)

IV.

Nu se póte negá, cà marea diversitate a popóraloru Austriei, atàtu cu privire la origine si limba, traditiuni istorice, confessiuni si cultura, càtu si la moravuri si datine, aplecari inascute si ocupatiuni, se potrivesce de minune la faimós'a maxima: „Divide et impera“, opunendu de alta parte mari dificultati si obstacole unui gubernu sinceru constitutionalu. Cea mai mare intre acelea este fàra contradicere diversitatea limbeloru, asia, cà cestiunea limbeloru pentru Austri'a este mai multu cá pentru ori-care altu statu din lume unu inportantu si decisivu momentu politicu. Chiaru domnitori absolutistici si despoti, dupa ce acum de secoli au incetatu de a domni numai cu spad'a si cu bastonulu, si-au datu silintia si se incérca si acuma a castigá ascultarea supusiloru loru prin influintiare asupra ratiunei si vointiei acelora, ceea ce nu se póte face altcum, decàtu numai folosinduse de limb'a loru si instruindu'i in aceea. Totu acésta si inca in gradu si mai mare o pretinde cultur'a moderna si principiulu libertatiei constitutionale. Fiinti'a constitutionalismului se manifestédia tocmai prin aceea, cá se nu se faca legile singuru si numai dupa vointi'a regentului, ci conformu vointiei intregului organismu alu statului, cu alte cuvinte disu, conformu vointiei domnitoriului si a popóraloru.

Popórale isi esprima vointi'a loru in adunarile dietale prin deputatii loru, si de aci urmédia, cà chiemarea dieteloru nu este numai aceea de a esprimá dorintiele, sperantiele si parerile, ci a esprimá adeverat'a si legitim'a dorintia a popóraloru, devenindu astfeliu dietele postulatulu esentialu si criteriulu constitutionalismului adeveratu. Pentru cá din consultarile si desbaterile asupra deosebiteloru pareri si dorintie ale partideloru se reiasa in totu-deauna clar'a si nefalsificat'a vointia a intregei natiuni, séu celu puçinu a eminentei ei maioritati, pentru acésta au se se ingrijésca diferitele regulamente electorale si interne ale dieteloru. Nu voiescu a vorbi la loculu acesta despre ele, ci imi voiu indreptá privirile mai àntaiu de tóte asupra cestiunei limbeloru in diete.

Ori cine va concede, cà este absolutu inpossibilu, cá deputatii toturoru popóraloru austriace in adunarile, consultarile si negotiatiunile loru fiacare se se folosésca de limb'a sa materna, cá prin urmare in parlamentulu austriacu se se vorbésca in acelasiu timpu nemtiesce, boemesce, polonesce, rutenesce, ungaresce, romanesce, in limb'a slaviloru de sudu, slovacesce si italienesce, de órece din acésta s'ar nasce unu nou Babilonu, ceea ce n'ar contribui la intielegere si unitate, ci din contra la disensiuni si inparechieri. Se prea intielege cà chiaru celu mai cultu omu nu póte fi in acelasiu timpu unu Mitridate séu unu Mezzofanti, care se póta vorbi diece séu si mai multe limbi dintr'odata. In doue, càteodata si in trei limbi s'ar potea fàra mari dificultati purtá desbaterile parlamentare, dara in mai multe limbi este inpossibilu. Se fia óre inse acésta de ajunsu, pentru cá procedanduse in modu arbitrariu se se dea la un'a, ori la trei, séu si la patru limbi privilegiulu, cá numai in acelea se se pertractedie tóte afacerile publice si private ale celorulalte popóra si asia se fia scurtate in drepturile loru nationale?

Sunt fórte variate propunerile ce se facu pentru definitiv'a solutiune a acestei cestiuni fórte dificile. Procederea cea mai simpla si mai sumara ar fi fàra indoiala aceea, pe care mai bucurosu o ar vedea practisanduse, acea partida despre care ne au fostu dejá vorb'a, care de si acuma tace, dar totusi inca n'au renuntiatu, si aceea ar fi: cá se nu esiste nici diete si nici constitutiune, ci dorintiele singurateceloru natiuni se fia tractate prin ordonantie prea inalte, conformu vechiului usu patriarchalu de odinióra. De órece inse sperantiele si planurile acestei partide, chiaru si déca s'aru realisá pe unu timpu scurtu, n'aru potea avea durata lunga si aru aruncá statulu in disordini si mai mari si nevindecabile, me voiu ocupá mai in detaliu cu densele.

Trecèndu cu tacerea preste alte propuneri, care n'aru fi póte tocmai nerealisabile, voiu trece la apretiarea acelora, care s'au facutu in realitate si care se mai facu inca si pàna astadi si acaroru diferentie si sorti sunt discutate prin graiu si péna de càtra toti aceia, cari se preocupa in modu sinceru de cestiunea constitutionalismului in Austri'a.

(Va urmá.)

Inpacarea cu Croati'a.

In fine, dupa o lucrare fórte ostenitóre, insocita de lungi discussiuni, de intrige si de scene uritióse, cele doue comissiuni esmisse inainte cu doi ani din ambele diete, formulara abia si inca ce este mai neasteptatu, in unanimitate, optu puncte, cá base a noului contractu politicu, care se se inchiaia pe alti diece ani intre Ungari'a si Croati'a. Acestu bunu resultatu inse s'a potutu ajunge in lini'a prima prin intrevenirea binevoitóre a cabinetului imperiale, de unde dupace veni cá banu comitele Peiacevich in loculu lui Mazuranich, croatiloru li se facù promissiunea solemna, cà daca se voru inpacá cu ungurenii, teritoriulu intregu alu regimenteloru croato-slavóne se va scóte de sub administratiunea militara si se va incorporá definitivu la Croati'a asia, in càtu acelu regatu va avea de aci incolo teritoriu indoitu mai mare, prin urmare i va cresce si valórea sa interna si greutatea sa in monarchia. Sub acésta conditiune dorita ferbinte croatii facura unguriloru càteva concessiuni, care inse nu le vetama intru nimicu autonomi'a, éra ungurenii renuntiara la mai multe pretensiuni finantiarie, unele juste, altele fórte problematice. Asia a remasu, cá proiectulu de lege votatu in comissiunile intrunite unanimu, se fia date la timpulu seu in desbaterea dieteloru, unde nu incape nici-o indoiéla cà se voru audi destule sbierate de opositiune; dara in fine chiaru ungurenii voru fi constrinsi alu adoptá cu atàtu mai virtosu, cà-ci dupa cum se vaiera „Pesti Napló“ din 2 Juniu, ei au cuventu a se teme, cà in fine croatii activi si curagiosi precum sunt ei, mai curendu sau mai tardiu totu voru fi in stare se castige fàra voi'a ungureniloru, nu numai teritoriulu granitiariloru de aceeasi nationalitate, apoi Bosni'a, inca si Dalmati'a, si atunci federalismulu va resultá incaltiatu inbracatu, pe ruinele dualismului. Cultur'a si inavutirea limbei croate face

Foisiór'a „Observatoriului“.

Episóde din viéti'a episcopului Joanu Popu de Lemeni.

(Urmare.)

3. Diet'a din 1837/8. Petitiunea episcopului Vasilie Mog'a.

Scopulu petitiuniloru anteriore romanesci fusese, cá spargèndu sistem'a vechia de trei natiuni si patru religiuni privilegiate din Transilvani'a, se intre si natiunea romanésca cá a patr'a si religiunea orientale cá a cincea in sistem'a statului, apoi se fia asecurate prin diploma inaugurale si prin juramentu cá si celelalte. Aristocrati'a ungurésca (amestecata fórte) si patriciatulu sasescu nu voiau se audia de acelea drepturi cu viéti'a odata, si anume aristocratii cá se scape cumva de nationalitatea romanésca, incepusera inca dela 1831—4 se agitedie cu mare focu pentru fusiunea Transilvaniei in Ungari'a; totuodata amerintiau cu processu criminale de tradare si felonia, de càte ori cutediá cineva se atinga acésta cestiune. Ei cari erau decisi a nimicí chiaru autonomi'a cea scumpa a principatului Transilvaniei, prin urmare a o tradá in genuinulu intielesu alu cuventului, ei numiau pe romani tradatori de patria numai pentru-cà pretindu egalitate de drepturi si desfiintiarea privilegieloru de ori-ce natura. Generatiunei moderne i se paru astadi tóte acestea cá fabule. Tóta concessiunea ce se promitea romaniloru din partea curtiei si a partidei sale catolice, erá candu se dicea episcopului gr.-catolicu: Fà cá se trèca toti romanii la religiunea catolica, se adópte cele patru puncte si atunci clerulu vostru intregu se va bucurá de tóte drepturile clerului rom-catolicu, si se va dá preotiloru si asia numit'a portiune canonica, (adeca càte 15—20 jugere de agrii si fenatie etc.) Celui gr.-resaritenu se respundea cu articlii din Aprobate „religio tolerata usque ad beneplacitum etc.“ si cu necurmatele mustrari nerusinate cà ei tînu cu muscalii, cà se inchina tiarului, cà saruta portretulu lui Alexandru I, alu lui Nicolae I si alte secaturi de acelea.

Imperatulu Franciscu repausase indata dupa inchiderea dietei, in 4 Martiu 1835. Fiiulu seu celu mai mare Ferdinandu I cá successoru la tronu si la tóte corónele, avea se deschida diet'a inaugurala si se depuna juramentulu usitatu. Diet'a Transilvaniei s'a deschisu prin rescriptu din 14 Februariu numai la 17 Aprile 1837, acum inse nu in Clusiu, unde se mai prevedeau érasi conflicte sangeróse cu studentii si cu cete de existentie catilinarie, cu ciocoi de prin curtile boieriloru, cari in casuri de rebeliuni facu trebsiór'a acestora, ci d-nii membrii ai dietei fusera obligati a se aduná in Sibiiu. Archiducele Ferdinandu d'Este fù denumitu érasi comisariu plenipotente spre a deschide diet'a Transilvaniei si a jurá pe diplom'a inaugurale. Indelungele certe pentru alegeri, inplinirea functiuniloru cardinali vacante càte cadeau sub alegerea dietei, ferbintea disputa pentru form'a si modalitatea juramînteloru, falsificarea diplomei, mii de alte intrige si blastematii au fostu totu atàtea cause ale prelungirei lucruriloru pàna in 31 Martiu 1838, in care s'a inchisu, fàra cá tiér'a se fia vediutu dela dens'a macaru o singura lege de dómne-ajuta. „Nimicu pentru tiéra, totulu pentru domni,“ audiai strigandu chiaru si pe secui.

Vediendu romanii cà se mai deschide o dieta, incepura si ei se cugete din nou, cum s'aru potea folosí de acésta ocasiune spre a castigá ceva; éra apoi venira la ide'a cá se schimbe tactic'a vechia, adeca se nu céra tóte deodata, se nu atace toti murii mucedi coperiti de muschii privilegieloru prin unu asaltu generale, ci se incerce a'i sparge numai la càte unu locu, spre a intrá in cetatea edificata si muruita (tinciuita) cu vali de sudori si sange romanescu.

Constitutiunea speciale asia numita sasésca din Transilvani'a, destinata a fericí pe locuitorii din teritoriulu cunoscutu sub nume de Terra regia sau fundus regius, compusu parte mare din tînuturi deslipite dela sec. 13-lea incóce de càtra Munteni'a, avea pe charteia unu caracteru cu totulu democraticu; in realitate inse elu degenerase preste mesura, atàtu in detrimentulu elementului sasescu, càtu si mai virtosu spre ruin'a poporatiunei romanesci. O frunte de familii patriciane sasesci avusera mancarimea de a imitá si ele pe oligarchii magiari, inca si pe asia numitulu Raubritterthum din Germani'a. Plina este istori'a tierei de exemple in sensulu acesta, cum si de lupte escate intre sasi si romani. Citandu inse cineva acea parte a istoriei, precum este scrisa pan' acuma, prea bine se'si ia sém'a cum va alege adeverulu de minciuna. Napastuirile ce cadeau asupra romaniloru, numeróse totudeauna, dela 1792 incóce se inmultisera preste mesura. Investigatiunile tocma si de caracteru criminale ordinate de càtra curtea imperiale, descoperisera pàna in a. 1805 (Puncta regulativa) o suma de blastematii; au remasu inse unu numeru si mai mare inmormentatu prin archive; alte documente se aruncau in flacari. Maioritatea prepondéranta a poporatiunei romanesci locuitóre pe acelasiu teritoriu cu sasii se tinea cá si astadi, de biseric'a gr. orientala. Clerulu seu suferea fórte greu din partea sasiloru. Batjocur'a mergea asia departe, cà poporulu romanescu in locu se'si ajute biseric'a si scól'a sa, pe preoti si pe ceilalti servitori ai bisericei, erá obligatu elu si preotii sei, a dá diecimea din productele muncite de elu, in agrii proprii, a implé granariele si camerele popiloru sasesci.

Cei doui episcopi se invoira pe sub mana asia, cá Vasilie Mog'a se inaintedie la dieta o petitiune in sensulu aratatu, in numele clerului seu, carele erá celu mai asupritu, éra Lemeni cá singuru representante (regalistu, magnatu) romanu in dieta, se o apere la timpulu seu déca se va pune la ordinea dilei; se'lu ajute si Mog'a déca nu altumintrea, saturandu càteodata pe unii altii din cei 310 membrii ai dietei. Mog'a inse si membrii de atunci ai consistoriului din Sibiiu se pricepeau cam reu la stratageme de acestea; éra episcopulu se vaierá neincetatu de seracia; cu tóte acestea s'au

asemenea mare dorere de capu la cuceritorii din Ungari'a, mai virtosu de candu chiaru inteligenti'a superióra a popóraloru slave dau „panslavismului“ o definitiune ce difere essentialu de cea vechia. „Suntemu totu atàtea ramure de popóra de aceeasi origine, diferimu inse in dialecte si nu dorimu nici-odata si nici cà ne convine se fimu tóte popórale slave membrii aceluiasi statu, precum nu convine nici popóraloru latine. Intielegemu panslavismulu numai asia, precum intielegu italianii, francesii, romanii, spaniolii, portugalii etc. panlatinismulu.“

Activitate necurmata, perseverantia insoçita de prudentia, duce la resultate cà cele ajunse de croati.

Unu denuntiantu din Bucuresci.

Diariele din Budapest'a au inceputu cá nici-odata mai inainte se ingrijésca de corespondenti in Romani'a, inse mai toti de aceia, cari nu sciu nimicu romanesce si reu francesce. Asia dara, atàtu din rea vointia, càtu si dupa informatiuni scalciate se multiescu scirile fabulóse pe di ce merge. Mai de curendu càteva diarie ungaresci au reprodusu dupa diariulu kossuthianu „Függetlenség“ (Independenti'a) deputatului Verhovay urmatóri'a scire dela Bucuresci:

Am mersu eu Vándory cu doue volume din memorialele lui Kossuth la dn. Vas. Boierescu ministru de esterne, din care iam aratatu doue pagine, unde Kossuth lauda asia de multu pe romani. Se intielege cà ia placutu. Dupa aceea inse iam cititu si passagele in care vorbesce despre planulu ddloru C. A. Rosetti, J. Brateanu s. a. de a ocupá Transilvani'a. Dn. Boierescu a recunoscutu, cà acelu planu a existatu in adeveru in capetele colegiloru sei actuali, cà inse acuma densii au renuntiatu definitivu la acelea idei si cà astadi ei sunt convinsi, cà ocuparea Transilvaniei ar fi spre perirea Romaniei, de aceea si ei tînu cu tóte bratiale la Austro-Ungari'a cá la monarchi'a, ce voiesce celu mai mare bine Romaniei. Dupace dn. Boierescu escusà si laudà asia pe colegii sei, apoi corespondentele continua spunendu, cà dsa i comunicà pe largu tóta propagand'a sa ce facuse in cursu de mai multi ani, in pressa, in conversatiuni private, in parlamentu, in ministeriu, in contra ideei de a se mai ocupá cineva de Ardealu, si acum are marea satisfactiune, cà doctrinele sale antitransilvanice sunt adoptate preste totu.

Daca dlui ministru V. Boierescu 'iar fi datu cineva ocasiune de a discutá cestiunea Transilvaniei si a Dacoromaniei, apoi dsa n'ar fi avutu nici o causa de a face amenda, adeca de a cere ertatiune in numele colegiloru sei, ci ar fi sciutu se le respundia fórte bine, de ex. cà:

aflatu destui ciocoi carii venindu se'i mintia cà adi cà mane petitiunea i se va pune la ordinea dilei si cà ei o voru aparà „eroicesce,“ 'i storceau cu sutele si cu miile, cu terminu de plata la dio'a de santu-astépta, pe cartiulia, in care stá scrisu: Eu N. N. recunoscu cà am luatu dela reverenti'a sa N. N. sum'a de ... inprumutu si punctum. Intr'aceea diet'a perdù anulu aprópe intregu asia precum se aretà mai in susu si ciocoii se dusera p'ací incolo satui de prandiuri si de bani, éra romanii remasera insielati cá si mai inainte. Totu ce se facù in acea causa la dieta a fostu, cà petitiunea episcopului Vasilie s'a datu sasiloru cá se respunda ei la ea, éra ei au pusu pe unu colegu, cá se o scarmene ori-cum va scí. N'au avutu ce'i face; argumentele sale scóse totu numai din privilegie istorice au fostu atàtu de infenate si tocite, in càtu dupa 1850 ridea si elu de acelea.*)

Déca tiér'a intréga erá amarîta si desgustata din caus'a sterpeloru desbateri dietali, apoi romanii in specialu trebuea se se irite firesce cu atàtu mai multu din caus'a nenumerateloru maltratari materiali si morali, la care erau supusi din tóte partile, cu càtu in vecin'a Ungaria totu se mai luasera unele mesuri serióse, nu numai spre binele classeloru superiori, ci de adreptulu spre usiorarea immensei maioritati a poporatiunei rurale, éra clerulu nici unei confessiunei religióse christiane nu erá nicidecum supusu prin gubernu si legislativa la batjocurele si insultele suferite de clerulu gr.-orientale din Transilvani'a. Dara apoi s'a intemplatu si la noi cá la tóte popórale subjugate si batjocorite: atunci cá si mai tardiu multi romani nu se inculpau pe sinesi pentru indolenti'a loru, ci in lini'a prima pe archierei, cá si cum aceia aru mai fi in stare de a se produce si ei cu cele diece minuni ale lui Moise. (Va urmá.)

*) A se vedé: Bemerkungen über die vom siebenbürgischen griechisch-nicht unirten Bischof Herrn Basilius Moga in J. 1837 den zu Hermannstadt versammelten Landesständen unterlegten Bittschrift, von J. Tr. (Joseff Trausch). Kronstadt 1844. Druck und Verlag von Joh. Gött. Acea petitiune a episcopului Vasilie s'a compusu in limb'a latina si tiparita coprinde 11 pagine tipariu meruntu.

Ide'a Dacoromaniei au pus'o mai àntaiu in cerculatiune ungurii din Clusiu in anulu 1830 cu ocasiunea revolutiunei polóne, o au propagatu apoi diariele professoriloru calvinesci Sam. Méhes si A. Szilagyi in diariele loru Erdélyi Hirado et Mult és Jelen, iau datu aventu dietele din 1842 et 1847 pre candu ddnii C. A. Rosetti et fratii Brateanu abia esisera in lume, dupa aceea parochulu sasescu Daniel Roth o a recomendatu in cunoscut'a sa brosiura publicata in Sibiiu la 1848 chiaru cabinetului din Vien'a, spre a o infiintiá cá contrapondu la rebelliunile magiare. Si se resumamu totulu intr'o singura epoca. Ludovicu Kossuth si emigrantii sei au fostu cei mai decisi propagatori ai Dacoromanismului din dio'a in care au inceputu se lucre pentru desfiintiarea monarchiei austriace si substituirea ei cu confederatiunea staturiloru danubiane, a carei resiedentia se fia alternativu in Pest'a si Bucuresci. Acea propaganda s'a continuatu pàna in anulu 1866. Façia cu acele propagande erá óre cu potintia cá romanii se stea cá totu atàti surdo-muti?

Banchetulu independintiei romane la Paris.

(Urmare.)

Discursulu d-lui P. Vasilescu.

Domniloru,

Serbandu astadi evenimentulu celu mai insemnatu ce Romani'a a vediutu vreodata indeplininduse, proclamarea independintiei sale, este pentru noi o datoria de a ne folosi de acésta ocasiune solemna, spre a dá o viua dovéda de simpathia si de recunoscintia càtra tiér'a care ne primesce cu atàt'a bunavointia!

Se bemu dar in onórea Franciei!

Se bemu in onórea acestei nobile si generóse tieri, focaru neperitoru alu civilisatiunii moderne. Dá, domniloru, se bemu in onórea Franciei, unde de mai bine de o jumetate de secolu romanii vinu se caute lumin'a, elementele indispensabile la constructiunea edificiului loru socialu.

In adeveru, generatiunile care ne-au precedatu si care ne transmitu astadi o Romania independenta, au venitu in Franci'a de s'au adapatu la nenumeratele isvóre intelectuale si morale care se revarsa asupra lumii intregi.

Totu Franciei datoramu cea mai mare parte a institutiuniloru nóstre politice si sociale; si cum s'ar potea óre se fia altufeliu, candu barbatii nostri de statu au inceputu chiaru la Paris a inganá primele notiuni ale politicei si ale diplomatiei? candu jurisconsultii nostri, magistratii, advocatii nostri s'au adapatu la isvorulu dreptului vostru, candu medicii nostri au invetiatu aici a lecuí pe bolnavi.

Scólele nóstre in fine, de dreptu, de sciintie, de litere, de medicina, nu vedeti óre in professorii loru incarnatiunea scólei francese, a spiritului francesu?

Si armat'a nóstra, domniloru, acésta juna si vitédia armata care a facutu admiratiunea lumii intregi prin viteji'a sa pe campulu de resbelu din Bulgari'a!

Sciti cu totii càtu de multu oficiarii nostri au sciutu se profite de profundele cunoscintie de tactica si de strategie militara pe care le-au adunatu in diferitele scóle francese.

Candu parasimu fruntariile nóstre spre a ne duce se ne completamu instructiunea in diferitele ramuri sciintifice la care ne consacramu, óre nu spre Franci'a ne indreptamu pasii nostri?

De unde vine óre acésta inclinare staruitóre, acésta simpathica tendintia ce resimtimu pentru acésta tiéra? Esplicarea o veti gasí lesne in acea asemenare isbitóre a caracterului, a obiceiuriloru si a moravuriloru acestoru doue tieri.

Acésta esplicatiune o veti gasí inca si mai lesne in traditiunile de origine si de rassa care unescu pe ambele popóra!

Dá, domniloru, iubimu Franci'a, amu iubit'o totudéuna. Dovedile sunt numeróse, ele ne magulescu. Ve voiu aminti numai cà in 1870, cá data nefasta, voluntari romani fraternisau cu soldatii francesi pe campurile de lupta dela Dijon si Loire.

Sunt, domniloru, compatrioti de ai nostri cari si-au castigatu epoletele de oficiarii pe acestu campu de onóre; cunoscu pe toti din ei, cari sunt mandri astadi de a avea pe peptulu loru crucea legiunii de onóre.

Si pe candu acesti romani combateau in rendurile armatei francese, in ánim'a tierei nóstre se formau, urari pentru victori'a francesiloru si tóta Romani'a resuná de strigatulu: Traiésca Franci'a!

Ei bine, acestu strigatu de: Traiésca Franci'a! care resuna inca la urechile mele, ilu vomu repetá asta-séra toti in mijloculu bucuriei nóstre cu acelasiu entusiasmu si cu aceeasi iubire pentru o Francia mare, respectata si cu deosebire iubita!

Domniloru,

Traiésca Franci'a!

Discursulu d-lui Calligari.

Domniloru,

Intr'unu secolu in care lumii 'i place a nimicí pe tirani, ve propunu se bemu pentru pressa, acestu tiranu de unu nou genu, si mai cu séma pentru press'a parisiana pe care asiu fi voitu s'o vedu representata printre noi intr'unu chipu mai complectu; aceia cari urmarescu cu atentiune mersulu progressului si alu civilisatiunii, sciu care este influinti'a ei, care este poterea ei asupra societatii moderne; s'ar potea dice cà este sabi'a lui Damocles aternata asupra capului acelora cari aru voí se faca reu séu se lucredie reu! In domeniulu politicu ea face cá autoritatile se se supuna vointieloru opiniunei publice. Eminentulu scriitoriu care a sustinutu cà press'a este nepotenciósa, si-a datu elu insusi o desmintire formala probandu, in atàtea si atàtea ocasiuni celebre ceea ce póte se faca unu condeiu ageru candu serva o causa buna.

In domeniulu ideiloru morale press'a devine dispensatórea autorisata a breveturiloru civismului si a premiuriloru de virtute, si, dintr'unu punctu de vedere si mai inaltu, ea represinta caritatea omenésca.

In domeniulu curatu intelectualu, influinti'a ei este si mai insemnata, cà-ci nici o ramura a cunoscintieloru omenesci n'ar potea se se respandésca fàra ea pàna si prin coltiurile cele mai retrase si mai intunecóse ale unei tieri. Numai cu ajutoriulu pressei au potutu sciintiele, care erau pàna astadi apanagiulu càtoru-va alesi, se devina proprietatea colectiva a omenirii.

In fine, domniloru, in domeniulu internationalu, press'a devine trasur'a de unire a popóraloru si din acestu punctu de vedere specialu, romanii datorescu o recunoscintia cu totulu particulara pressei parisiane. Numai cu ajutoriulu ei amu devenitu cunoscuti in Franci'a, numai cu ajutoriulu ei amu castigatu aci simpathii, si, domniloru, imi veti dá voie se adaogu, cà-ci tocmai acésta ne interessédia mai multu asta-séra, cà pressei 'i datoramu in mare parte recunóscerea oficiala a independintiei nóstre de càtra Franci'a. Nu uitu probele de simpathie parlamentara ce ni s'au datu si trebue se multiamescu in modulu celu mai caldurosu onorabilului d. Louis Legrand, cà a binevoitu se le provóce. Dar, lucru naturalu intr'o tiéra cu votu universalu, indemnulu a pornitu dela pressa; ei trebue se'i multiamimu mai àntaiu si mai cu séma onorabilului d. Camille Farcy, care a pledatu necontenitu caus'a independintiei romane. Ne mai voindu a ocupá multa vreme atentiunea d-v. binevoitóre, ve propunu se bemu pentru prosperitatea si marirea pressei francese, si a pressei parisiane in particularu.

Toastulu d-lui Louis Legrand.

Domniloru,

Incepu prin a ve multiamí cà m'ati invitatu la acésta serbare patriotica. Ati facutu bine cà m'ati numeratu si pe mine printre aceia, cari aru fi fericiti de a celebrá cu Voi aniversarea independintiei Vóstre.

Sunt in adeveru unu amicu alu Romaniei. Am suferitu cá si voi (voi ati suferitu cá romani, eu cá francesu) din caus'a intardierii diplomatiei nóstre de a ve recunósce independinti'a.

A fostu o gresiéla, inse o gresiéla care a remasu numai a d-lui Waddington si care n'a fostu inpartasita de natiunea francesa.

Franci'a, in sinulu careia veniti in numeru asia de mare se cautati instructiunea n'a uitatu nici odata sentimentele vóstre de iubire pentru ea, si ea are pentru voi si pentru tiér'a vóstra aceleasi sentimente.

Dealtmintrelea acésta neintielegere este astadi inlaturata si independinti'a vóstra, care ati cucerit'o cu atàt'a vitejia pe campulu de lupta dela Plevn'a, este de acum incolo recunoscuta de tóte poterile mari.

Romani'a a intratu in famili'a popóraloru libere. Dinaintea ei se deschide unu mare viitoriu.

Faca-se cá acestu viitoriu se fia roditoriu, pacinicu si prosperu!

In acésta sperantia eu ve propunu a bea pentru independinti'a Romaniei si pentru fratiésc'a ei aliantia cu Franci'a.

Respunsulu d-lui L. Legrand la toastulu ce i s'a radicatu.

N'aveamu de gandu a reluá cuventulu; inse

nu potu lasá se tréca fàra a multiami cuvintele atàtu de gingasie ce mi s'au adressatu si consacratiunea ce le-au datu aplausele vóstre. Sunt adencu miscatu de acésta.

Candu am luatu in mani inaintea Camerei caus'a Romaniei, candu am reclamatu recunóscerea independintiei vóstre n'am avutu in vedere de càtu o amintire.

N'am avutu in vedere de càtu amintirea camaradiloru mei din liceu si dela scól'a de dreptu. N'am avutu de càtu amintirea nobilei vóstre tieri care mi-a lasatu cea mai buna inpressiune si cele mai bune sperantie. N'am avutu in fine de càtu amintirea pe care voi insi-ve ati avut'o si cà in momentulu candu patri'a mea invinsa erá parasita de tóte natiunile cele mari s'a gasitu la tiermii Dunarii o mica natiune, care, nu fàra pericolu si nu fàra curagiu, nu se temuse de-a afirmá iubirea ei pentru Franci'a.

(Va urmá.)

Corespondentie particularie ale „Observatoriului".

— Clusiu, 4 Junie 1880.

Intreprinderea junimei nóstre universitarie, credu cà fiesce care romanu adeveratu a primit'o si salutat'o cu bucurie, atunci, candu isi oferí venitulu maialului arangiatu in 1 Junie in favorulu fondului unui gimnasiu infiintiandu in Siomcut'a-mare, si o parte in favorulu scólei romane din Gilau, care striga cu voce inalta dupa ajutoriu, cá se scape din gur'a veninósa a sierpelui.

Nu me voiu ocupá inse cu descrierea starei lucrului si a inpregiurariloru de pe acolo, cà-ci ăntaiu, nu'mi este aceea scopulu presente, a dou'a in Nr. 34 alu pretiuitului d-vóstre diariu este cu colori destulu de jalnice descrisa; me incercu numai a descrie decurgerea acelui maialu.

Junimea se nutrise cu sperantie mari la unu resultatu bunu; dovedesce inpregiurarea, cà in anulu acesta nu in „Regin'a Angliei", ci in „Aren'a" cea mare a Clusiului a arangiatu maialulu, avendu prospectu de unu publicu numerosu; inse fiindu tempulu de diminétia cam nuorosu, a retînutu o parte mare a publicului din juru de a participá. Cam pe la 6 óre sér'a inse nourii departandu-se, ceriulu se inseninà, sórele incepù a-si versá radiele si a suride printre copaci salutandu junimea cu bucurie.

Poti dice fàra de reserva, cà din inteligínti'a romana din locu numai o mica parte au lipsitu, si numai aceia, cari fórte raru spriginescu intreprinderile junimei; asemenea a fostu si inteligínti'a straina in numeru destulu de frumosu representata.

Imi fuse mare mirarea, candu vediui, cà sexulu frumosu preponderédia prin numeru junimea jucatóre, dar pe lànga tóte aceste — onóre si lauda portarei si atentiunei comitetului arang. — nu póte nici o dama a se laudá cà au vendutu petrinjelu.

Ací ar fi loculu de a insemná si numele càtoru-va dame, dicu càtoru-va, cà-ci regretu se fi potutu dá de unu catalogu mai completu, apoi eu — marturisescu sinceru — nu le cunoscu pe tóte, asia dintre dame vediuramu pe: Victori'a Filipanu, Mari'a Iliesiu, Elen'a Comanescu, Carolin'a Coroianu, An'a Papp, Bozacu, d-na Leontinu Popu, Elis'a Isacu, Susan'a Trutia, Rosali'a Popu, Szentiványi, Terezi'a Baldi Petranu, Catarin'a Magyarosi, éra dintre damicele: Em'a Popu, Ann'a si Sidoni'a Papp, Elen'a Piposiu, Elen'a Filipu, Mari'a Turcu, Aureli'a Rosiescu, Porutiu, Marincasiu, sororile Radeanu, Id'a si Ilka Hottner, sororile Gámán si Váradi, Salamon Klára si Evelin'a Hirsch s. c. l.

Petrecerea s'a inceputu cu „Ardelén'a", si a avutu unu caracteru cordialu, amicabilu, bá poti dice familiaru, caractere de cari nu se desbraca romanulu niciodata! — s'a jucatu mai departe „Roman'a" cam de 62 parechi, Somesian'a, Hatiegan'a, Abrudian'a, Hor'a s. c. l. cu o insufletire adeveratu romanésca.

La 12 óre a urmatu „Romanulu" si „Batut'a" presentatu de 12 tineri in costumu nationalu, subt conducerea bravului vatavu Vasiliu Radu. — „Romanulu" pàna acum erá necunoscutu publicului si de aceea interessulu a fostu fórte mare fatia de joculu acesta. Successulu a fostu eminentu; dovéda aplausele fàra fine si urarile de „se traiasca" ce au urmatu dupa fiesce-care figura.

Amintescu la loculu acesta totuodata si acea inpregiurare, cà d-lu jude reg. Alesandru Comanescu a invitatu pe toti calusierii la unu pocalu de vinu; éra d-lu advocatu Juliu Coroianu a colectatu o suma frumusica pentru de a se tractá calusierii.

Dupa pausa s'a continuatu joculu pàna la 3 óre, candu toti se departara, ducéndu fiesce-care cu sine cele mai placute suveniri. X.

Sciri diverse.

— (Doliu.) Mai tóte curtile Europei au luatu dejá si voru luá fàra esceptiune doliu pentru dorerós'a perdere ce au incercatu curtea imperiala din St. Petersburg prin mórtea Maies. Sale imperatesei Maria Alexandrowna intemplata Joi in 3 l. c.

August'a repaosata, nascuta la 27 Juliu 1824, erá fiic'a marelui duce de Hess'a Ludovicu II si a Wilhelminei-Luis'a. In 16 Aprile 1841 s'au maritatu cu M. S. imperatulu Alexandru II alu Russiei.

— (List'a Nr. 18) a contribuiriloru incurse la comitetulu subsemnatu in folosulu inundatiloru.

Transportulu totalului din list'a Nr. 17 publicata in Nr. 32 a. c. alu „Observatoriului" . . . fl. 2818.50

Dela d. George Costea parochu gr.-cath. in Sendeiu . . . . . fl. 3.—

Prin redactiunea „Observatoriului" dela d-siór'a Elen'a Popu dela Basesci resultatu alu unei colecte si anume dela:

a) urmatorii domni din Tasnadu: A. Cosma si familia 3 fl., L. Roth 20 cr., G. Filepu 1 fl., P. Galu 50 cr., A. Dragosiu 10 cr., S. Einhorn 50 cr., St. Talpasiu 50 cr., Ilie Danciu 10 cr., S. Lupu 50 cr., G. Opre 10 cr., M. Weinreb 50 cr., S. Waida 20 cr., J. Mozes 20 cr., sum'a 7 fl. 40 cr.

b) dela J. Vasvari din Urminesiu 1 fl. 70 cr.

c) dela M. Mustea din Gardani 1 fl.

d) dela J. Simonu din Barseulu de josu 7 fl. 15 cr.

e) Dela urmatorii domnii din Asuagiu de josu: G. Simonca 1 fl., M. Vass 1 fl., G. Cupsea 60 cr., M. Müller 50 cr., C. Siandru 30 cr., Fl. Cupsea 20 cr., Ida Jacobu 20 cr., N. Jacobu 20 cr., N. Achimu 20 cr., E. Ardeleanu 20 cr., mai multi poporeni 2 fl. 90 cr., sum'a 7 fl. 30 cr.

f) Dela urmatorii domnii din Varti'a de josu: G. Dobra 1 fl., S. Papu 80 cr., P. Robu 70 cr., J. Papu 20 cr., D. si P. Marchisu 40 cr., Mih. Papu 20 cr., dela mai multi poporeni 3 fl. 34 cr., — sum'a 6 fl. 64 cr.

g) Dela urmatorii domnii din Argihatu: J. Sabo 1 fl., Is. Fuchs 50 cr., M. Molnar 20 cr., G. Sabo 20 cr., T. Velle 20 cr., S. Rotariu 20 cr., P. Goldstein 20 cr., M. Sabo 24 cr., mai multi poporeni 1 fl. 56 cr., — sum'a 4 fl. 30 cr.

h) J. Gitiu din Bicadiu 1 fl.

i) D-sóra Elen'a Popu din Basesci 1 fl. 51 cr., — totalu . . . . . fl. 38.—

Dela d. J. Drocu, administratoru protopopescu in Mercurea resultatu alu unei colecte fl. 19.24

Dela reuniunea de cantari din Caransebesiu resultatu alu unei colecte . . . . fl. 21.—

D. J. Popescu prof. semin. in Sibiiu . fl. 3.—

Prin d. J. Filipescu din Turd'a cá resultatu alu unei colecte dela urmatorii domni: D. St. Siulutiu 5 fl., O. Tilea 2 fl., J. Petriasiu 1 fl., Poltzer K. 1 fl., Soltesz A. 1 fl., Abt Ernöj 1 fl., Unu honved 1 fl., N. Ambrusu 1 fl., V. Moga 1 fl., Moldoveanu 1 fl., Filipescu 1 fl., — totalu . . . . . fl. 16.—

Totalulu cu diu'a de astadi fl. 2918.74

Sibiiu, 7 Juniu 1880.

Comitetulu centralu pentru ajutorarea inundatiloru.

— (Balulu romanu din Vien'a.) Comitetulu subscrisu isi permite a dá onor. publicu ratiociniulu despre balulu romanu arangiatu in favórea soc. acad. „Romania Juna" — in urmatórele:

A. Perceptiuni.

I. Din Vien'a.

1. Maiestatea Sa imperatulu Franciscu Josifu I		100 fl.
2. Maiestatea Sa imperatés'a Elisabet'a . . .		50 fl.
3. Dómnele Patronesse		874 fl.
4. Bilete de onóre edate de comitetu . . .		643 fl.
5. Bilete vendute in bureau		146 fl.
	Sum'a	1813 fl.

II. Din Provincii.

a) Romani'a	597 lei	21 galbini . . .	243 fl.	80
b) Ungari'a	—	— . . .	45 fl.	—
c) Bucovin'a	—	— . . .	156 fl.	—
d) Transilvani'a	10 lei	1 galbinu . . .	108 fl.	—
Sum'a	607 lei	22 galbini si	552 fl.	80

Totalu 607 lei 22 galbini si 2365 fl. 80 cr.

B. Erogatiuni.

Sum'a totala a spesseloru este 27 lei 1425 fl. 86 cr.

Deci remane venitu curatu 580 lei. 22 galbini 939 fl. 94 cr.

Constatamu cu bucurie, cà de si spessele pe lànga tóta economi'a, de órece nu trebue lasatu din vedere, cà balulu romanu se numera intre balurile cele dintaiu de elita de aici si prin urmare arangiarea are se fia càtu se póte de splendida — se urca la o suma considerabila; multiumita spriginului caldurosu alu onor. publicu romanu si filo-romanu venitulu totusi e destulu de insemnatu.

Comitetulu finindusi activitatea sa si fiindu absolvatu de societate aduce in numele tinerimei din Vien'a si in specialu in numele soc. acad. „Romani'a Juna" multiumita sa ferbinte toturoru binevoitoriloru contribuitori si rogandu'i a ne dá si pe venitoru succursulu loru. Ii asiguramu totu-odata, cà acela va fi bine intrebuintiatu.

Vien'a, 28 Maiu 1880.

Pentru comitetu:

D. Brateanu, cont. Dr. St. Ciurcu, pres. B. Damianu, cassariu.

Pentru justificarea nóstra si in deosebi pentru a stimatiloru colectanti ne tînemu de datorintia a publicá in specialu numele contribuitoriloru si anume:

I. In Bucovin'a.

1. Eminenti'a Sa mitropolitu Morariu Andrievici 25 fl.
2. Dl. cav. P. Petrino, Cernauti 40 fl.
3. Dl. G. Porumbescu, parochu in Stupa 5 fl.
4. Dl. S. Danilevici, profes. Cernauti 2 fl.
5. Prin colect'a dlui Gabriilu cav. de Prunculu Cernauti 67 fl. dela Domnii: B. N. Botusianu 10 fl., V. de Prunculu 10 fl., V. G. de Prunculu 6 fl., A. de Prunculu 10 fl., T. de Prunculu 6 fl., A. de Prunculu 10 fl., J. Botusianu 5 fl., G. de Prunculu 10 fl.
6. Prin colect'a Dlui E. Lutia prof. in Cernauti 10 fl. dela Domnii: N. Peremievici 1 fl., Z. Voronca 2 fl., E. Calmutcki 2 fl., P. Ternoveanu 2 fl., J. Isopesculu 1 fl., J. Topala 1 fl., E. Lutia 1 fl.
7. Prin colect'a dlui V. Mitrofanovici in Cernauti 7 fl. dela domnii V. Repta 2 fl. si V. Mitrofanovici 5 fl. — Sum'a 156 fl. v. a.

II. In Ungari'a.

1. Ilustritatea Sa J. Metianu, episcopulu Aradului 10 fl.
2. Ilustritatile Loru A. Mocioni 10 fl., Dr. Ales. Mocioni 10 fl., E. Mocioni 10 fl.
3. Dlu V. Babesiu 3 fl.
4. Joanu Papp, preotu gr.-cath. in Bokszeg 2 fl. — Sum'a 45 fl. v. a.

III. In Transilvani'a.

Ilustritatea Sa Episcopulu diecesei Gherlei J. Szabó 3 fl.

1. Prin colect. dnei Zoe Jenciovici, Brasiovu 30 fl. dela dómnele: Z. Jenciovici 5 fl., M. A. Zanescu 5 fl., H. D. Stanescu 5 fl., S. Boambenu 3 fl., M. Davidu 3 fl., Z. J. Popu 3 fl., M. O. Sorescu 3 fl., V. J. Popu 3 fl.
2. Prin colect. dnei E. Ratiu, Turd'a, 5 fl., dela d-sa 2 fl. si dela dnii J. Popu 1 fl., D. Siulutiu 1 fl., A. Moldovanu 1 fl.
3. Prin colect. dnei E. Munteanu n. Piposiu, Sebesiu 5 fl., dela d-sa 3 fl. si G. A. 2 fl.
4. Dl. L. Prunculu din Brasiovu 1 galbinu.
5. Dl. M. Diamandi din Brasiovu 10 lei noi.
6. Dl. T. Barsanu parochu Dârste 6 fl.
7. Dl. B. Turcu Blasiu 2 fl.
8. Prin colect. dlui J. Mihaiu din Orastie 3 fl., dela d-sa 2 fl. si N. N. 1 fl.
9. Prin colect. dlui J. Stravoiu Zernesci 4 fl. 50 cr. dela dnii P. Penciu jude r. cerc. 1 fl., N. Garoiu adv. 1 fl., C. Joanovici 50 cr., J. Stravoiu 1 fl.
10. Prin colect. dlui A. Stoica, Osiorheiu, 7 fl., dela d-sa 2 fl., N. P. Grideanu 2 fl., A. Francu 1 fl., D. Fogarasi 2 fl.
11. Prin colect. dlui J. Ciurea inv. in Branu 4 fl. dela dnii G. Manoiu 1 fl., J. Ciurea 1 fl., J. Enescu 1 fl., N. Moldovanu 1 fl.
12. Dl. Moldovanu pres. la sedri'a orf. in Boziasiu 2 fl.
13. Prin col. dlui J. Gallu, protop. Abrudu 2 fl. dela dl. Adamovici 1 fl. si dsa 1 fl.
14. Prin colect. dlui G. Candrea adv. Campeni 10 fl. dela dnii J. Joanette pretoru 1 fl., V. Cumanu 1 fl., Dr. A. Kiesbach 1 fl., J. Visia propr. 1 fl., R. K. 1 fl., S. Kepich 50 cr., N. Corchesiu 50 cr., N. Dascalovici negutiatoru 50 cr., J. E. Gerasimu 50 cr., Andreica propr. 1 fl., Unu crestinu 50 cr. si G. Candrea 1 fl. 50 cr.
15. Prin colect. J. Goga invet. Resinari 5 fl. 50 cr. dela dnii N. Tronca 1 fl., P. Hódrea 1 fl., S. Cioranu 1 fl., P. M. Comanu 1 fl., J. Hentesiu 50 cr. si dn'a A. Goga inv. 1 fl.
16. Prin colect. dlui Dr. Hanganutiu Borgo-Prundu 17 fl. dela dnii G. Ciato jud. r. cerc. 2 fl., J. Triffu canc. reg. 1 fl., P. Besianu teologu abs. 1 fl., J. Monda preotu 1 fl., J. Onea inv. dirig. 50 cr., A. Usieriu 1 fl., J. Buzduganu adm. protop. 2 fl., G. Baloiu inv. 50 cr., D. Siutu colect. 50 cr., T. Bardosiu 50 cr., J. N. Bacea econ. 50 cr., Zs. Bekésy 1 fl., St. Flamandu 50 cr., J. Orban 1 fl., T. Vrasmasiu 1 fl., Dr. Hanganutiu 3 fl.
17. Prin colect. dlui B. Popovici Hatiegu 2 fl. dela d-sióra Eugenia Munteanu 1 fl., B. Popovici 1 fl. — Sum'a 10 lei 1 galbinu 108 fl. v. a.

Bibliografia.

— Tabl'a materieloru din „Resbelulu orientale illustratu" de Dr. A. P. Alessi si Massimu Popu. Introducere. Russi'a. Romani'a. Notitie geografice, statistice, topografice si etnografice.

Dela colonisarea Daciei pàna la Mihaiu Vitézulu. Dela Michaiu Vitézulu pàna la resbelulu russo-turcescu. Dela primele resbele russo-turcesci. Romani'a pàna la revolutiunea lui Hori'a si Tudoru Vladimirescu. Dela revolutiunea lui Hori'a si Tudoru Vladimirescu pàna la resbelulu russo-turcu dela 1828 si 1829. Dela resbelulu russo-turcu 1828 si 1829 pàna la resbelulu de Crimu. Dela resbelulu de Crimu pàna la domni'a lui Alesandru Ionu Cuza I. Dela Alesandru Ionu Cuza I pàna in presinte. Turci'a. Serbi'a. Muntenegru. Hertiegovin'a. Bosni'a. Bulgari'a. Masacrarea dela Podgoriti'a (Octombre 1874). Insurectiunea in Hertiegovin'a si Bosni'a. (Dela inceputu pàna la lupt'a dela Trebinje Aprilie-Augustu 1875). Dela lupt'a dela Trebinje pàna la retragerea lui Liubobraticiu (Dela finea lui Augustu 1875 — 18 Januariu 1876). Dela retragerea lui Liubobraticiu pàna la inceperea resbelului serbo-muntenegrino-turcescu. Tînut'a Serbiei si a Muntenegrului pàna la erumperea resbelului serbo-turcescu. Schimbarile in Stambulu. Dela inceputulu insurectiunei pàna la detronarea lui Abdulu-Aziz. Dela detronarea lui Abdulu-Aziz pàna la erumperea resbelului cu Serbi'a-Muntenegru. Intemplarile in Bulgari'a. Luptele diplomatice. Resbelulu Serbiei si Muntenegrului contra Turciei. Manifestulu principelui Milanu. Terenulu de lupta. Planulu de operatiune. Primele lupte in valea Timocu si la Bjelina si intrarea lui Zach in Rasci'a. Intrarea Muntenegrului in actiune. Manifestulu principelui Nicolau càtra hertiegovineni. Activitatea in Stambulu. Luptele din tînutulu Veliki-Isvoru. Noue schimbari in Stambulu. Continuarea resbelului intre serbi-muntenegreni si turci. Lupt'a dela Alexinatiu. Luptele muntenegreniloru. Starea armatei turcesci. Incercarile de pace. Proclamarea lui Milanu de rege. Conferinti'a din Constantinopolu. Publicarea constitutiunei. Esilarea lui Midhat-pasi'a. Protocolulu din Londr'a. Deputatiunea studentiloru magiari si a softeloru turcesci. Resbelulu Russiei si a Romaniei contra Turciei. Dela trecerea trupeloru russesci preste Prutu pàna la trecerea acelor'a preste Dunare. Preludiulu diplomaticu. Russi'a declara resbelu. Conventiunea din 4/16 Apriliu. Trecerea trupeloru russesci preste Prutu. Conventiunea din Aprile in camerele Romaniei. Armat'a russésca dupa sosirea sa la Dunare. Armat'a romana si comandantii sei. Armat'a turcésca dela Dunare. Flot'a turcésca si flotil'a de pe Dunare. Manifestulu sultanului si miscarile resbelice in Constantinopolu. Acusarile Russiei. Libertatea russésca. Proclamatiunea càtra armat'a turcésca dela Dunare. Provocarile Turciei la cari Romani'a ese din neutralitate. Romani'a se proclama de absolutu independenta. Prim'a canonada intre turci si rusi la Brail'a. Positiele trupeloru turcesci. Luptele dela Dunare. Torpilele si descrierea loru. Cofundarea monitoriului. Tunulu romanescu. Lupt'a de artileria dela Calafatu, Vidinu si Olteniti'a. Bravur'a artileriei romane. Portarea romaniloru la Corabia. Blocarea Dunarei si a Marei negre. Efectulu torpilei la Macinu. Dela trecerea rusiloru preste Dunare pàna la trecerea romaniloru preste Dunare. Trecerea rusiloru pe la Brail'a, Galati si Zimnicea. Bombardarile la Dunare. Operatiunile centrului armatei rusesci dupa ce a trecutu Dunarea. Trecerea preste Balcanu. Depunerea lui Abdulu-Kerim-pasia. Operatiunile armatei rusesci la arip'a drépta. Luarea cetatiei Nicopolu. Lupt'a dela Plevn'a din 20/8 Juliu. Lupt'a dela Plevn'a din 30/18 Juliu. Operatiunile armatei rusesci dela arip'a stenga si ale corpului din Dobrogea pàna la 3/15 Augustu. Operatiunile centrului in pasulu Sipc'a dela 3 Juliu n. pàna la 31 Augustu n. Dela trecerea romaniloru preste Dunare pàna la caderea Plevnei. Cooperarea trupeloru romane la luarea Nicopolului si trecerea loru pe la Turnu-Magurele si Corabi'a. Ocuparea Lovcei. Luptele armateloru aliate dela Plevn'a pàna in 10 Septembre 29 Aug. Ataculu stralucitu alu divisiei a IV-a din 8 Sept. 27 Aug. Romanii laudati de straini. Luptele dela Plevn'a din 30 Aug. 11 Septembre. Atacurile sangeróse ale romaniloru asupra reduteloru dela Griviti'a. Cucerirea redutei n. 1. Operatiunile armatei romane dela Plevn'a in decursulu lui Septembre. Lucrarile ei la nordulu si ostulu Plevnei. Asaltulu din 6/18 Sept. asupra redutei n. 2 (Plevniti'a). Sosirea lui Totleben la Plevn'a si planulu lui de cernare. Mobilisari noue rusesci si turcesci. Intrarea unui convoiu in Plevn'a. Judecat'a straina despre fortificatiunile armatei romane. Prob'a armatei romane sustînuta in focu si in apa. Cavaleri'a romana. Asaltulu divisiei a IV-a romana in 7/19 Octom. asupra redutei n. 2 (Plevniti'a). Operatiunile armatei de assediu la vestulu Plevnei. Inlocuirea divisiei a IV-a romana prin a III-a. Parerea lui Carolu si alui Totleben despre inpresurarea Plevnei. Continuarea lucrariloru de atacu. Pregatirea unui resbelu subteranu. Miscarile trupeloru romane. Cuprinderea sateloru Dolni si Gorni-Etropolu. Cuprinderea sateloru Telisiu si Gorni-Dubnik. Operatiunile lui Gurko in Orchani'a. Luarea Rahovei de càtra romani. Operatiunile armatei de Iantra dela 15 Augustu pàna la 15 Novembre. Operatiunile armatei din pasulu Sipc'a si din Dobrugea pàna la caderea Plevnei. Operatiunile tuturoru armateloru din Bulgari'a dela jumetate Noembre pàna la caderea Plevnei. Dela caderea Plevnei pàna la pacea de St.-Stefano. Caderea Plevnei. Operatiunile armatei romane si ale celei rusesci. Predarea lui Osmanu colonelului Cerchezu. Evenementele dupa caderea Plevnei. Serbarea pentru caderea Plevnei. Recunóscerea insemnatatiei cooperatiunei armatei romane. Primirea lui Carolu si a Tiarului in Romani'a. Operatiunile trupeloru rusesci din Bulgari'a dupa caderea Plevnei. Trecerea a 2-a óra a lui Gurko preste Balcanu. Cucerirea Rumeliei. Coprinderea Adrianopolului. Operatiunile armatei romane dupa caderea Plevnei. Reorganisarea si marsiulu armatei romane spre Vidinu. Lupt'a dela Smardanu. Inov'a si din tînutulu acestora. Inpregiurarea Vidinului si a Belgragicului. Intrarea armatei romane in Vidinu. Reintórcerea acasa si primirea ei triumfale in Bucuresci. Operatiunile in Asi'a. Dela inceputu pàna la retragerea generala a rusiloru. Dela retragerea generala a rusiloru pàna la lupt'a dela Visinkioiu. Dela lupt'a dela Visinkioiu pàna la caderea Carsului. A dou'a actiune a serbiloru si a muntenegreniloru contra turciloru. Miscarile greciloru. Dela tractatulu de pace dela St.-Stefano pàna in sfirsitu. Tractarile de pace. Basele preliminarie de pace si conventiunile de armistitiu. Incordarile intre Angli'a si Russi'a. Tractatulu de St. Stefano. Ide'a unui congressu internationalu si pertractarile diplomatice. Nemultiamirea si protestulu Romaniei fatia de tractatulu de St. Stefano. Tractarea necavalerésca a Russiei cu Romani'a. Opiniunea publica fatia de acelu tractatu. Congressulu de Berlinu. Aperarea Romaniei prin I. C. Bratianu si M. Cogalniceanu. Articlii sfasietori de intregitatea Romaniei si de interessele ei. Congressulu condamnatu de opiniunea publica si Camerele Romaniei. Incheiare. Apendice. Biografiele loc. col. Murgescu, col. Pavelu Cernavodeanu, col. Grigore Polisu, col. Jul. Dunc'a, col. Grig. Boranescu, col. Alesandru Fotti. loc. col. George Boteanu, majorulu Ulescu, col. Grigore Ipatescu, col. Otone Sachelariu, Grig. Cantilli maj. Marinu Guranescu, col. George Arionu, col. Atanasiu Dumitrescu Fastianu, gener. Alesandru Radoviciu, col. Constantinu Tormacu, col. Ioanu Logadi.

Veterinariu.

Noi curamu càte-va bóle dela vitele cornute fàra a luá in considerare farmaci'a; le curamu simplu si siguru, asia amu invetiatu unulu dela altulu; éta cum:

I. Albéti'a.

Candu se vede, cà ceva albu turbure coprinde merulu ochiului si vit'a nu se feresce miscandu cu o nui'a pe dinaintea lui, semnulu albetiei e evidentu. Ochiulu atacatu lacramédia séu póte nu.

Cauta o broscutia mica, in càtu se incapa in ochiu; vireo in elu, inchidei ochiulu si tîne'lu cu man'a se nu o arunce afara. Ea va lasá una materia, care va sparge tóta albéti'a, chiaru si pe cea mai vechia.

II. Armurare.

Vit'a atacata incepe se tremure fórte tare, si mai alesu loculu atacatu, care se si îmfla. Acestu morbu in 24 óre omóra vit'a. Se póte vindecá atuncea candu a lovitu in picióre séu in spate, dar in altu locu nu.

Cunoscêndu loculu, léga'i piciorulu cu o sfóra pe din susu, cá veninulu se nu mérga in trupu. Din josu de sfóra cu unu cutîtu ascutîtu bine (briciu) deschide loculu in lungulu piciorului, lasa se curga sange, apoi carnea ce a putreditu dejá, rupe-o cu degetele si o arunca; presara loculu cu sare merunta séu uda'lu cu muratóre (saramura 'i dicu pe airea).

Candu vit'a este atacata in spate de acea bóla, deschide loculu totu cu briciulu, presara'lu cu sare merunta, séu uda'lu cu muratóre. Stai pe lànga vita si petrece cu atentiune tóte schimbarile ce se petrecu in cursu de 24 óre. Vediendu armurarea petrecuta, desfà legatur'a, dar uda-o mai raru cu apa sarata, pàna candu esti convinsu cà periculu a trecutu de totu.

III. Brósc'a.

Vit'a nu manca si mancarea luata in gura o arunca afara, déca'i deschidi gur'a, afli limb'a îmflata. Vit'a tîne-o se sté in locu, baga'i man'a in gura, prindei limb'a si-o trage afara càtu se póte pe de o lature. Cu unu acu inpunge-o càtu se curga totu sangele. Inpunsatur'a se face pe partea négra a limbei. Lasa-o asia si nu preste multu ea va incepe a mancá.

IV. Brósc'a séca.

In falc'a din josu subt limba se afla o forma de urechiusie. Candu acelea se îmfla, se dice „brósca séca“. Vit'a patimasia nu póte mancá fàra sfiala si e totu superata. Ia unu horgiu (horgiulu e unu fieru bagatu in manunchiu, dela elu plecatu oblu in josu, la vîrfu e latu de 2" indoitu in susu cá de 2—3" alaturea latului, de desubtu cu una largime de $^3/_8$") marginea de dincóce se ascute bine; tragêndu cu elu faci o brésda de $^1/_4$" de afunda; cu acestu instrumentu táia prin ele nisce brasde bune, pune sare si lasa se curga sange.

V. Buba veneta.

Candu piciorulu vitei se îmfla la pinteni cá unu butucu, si nu vrea se'lu puna in pamentu, e „buba veneta“. Ia 2 pumni de funingine cu paie, pune-o intr'o óla séu caldare, tórna pe ea apa, pune-o la focu si o lasa se clocotésca cam 1 óra, apoi baga in ea sare atàt'a, càtu se se faca muratóre. Pune din paiele acelea pe loculu patimasiu, inboldoresce'lu (inveluie'lu) bine si'lu léga cu o panura, care se acopere paiele. Vindecarea urmédia intr'o $^1/_2$ de di.

VI. Infundarea nasului cu sange.

Animalulu atacatu de acestu morbu sufere greu; budiele i-se îmfla si fornae pe nasu. — Ia unu resteu (betisioru), cu care se inchidu boii in jugu, aplica'lu dealungulu nasului asia, cá cu 2 degete se remana mai in josu de ochi, insémna'lu de càtra nasu; si acésta, cá se nu tréca mai in susu si se vateme constituti'a ochiloru. Inpinge'lu pe narile nasului in susu si in josu, scóte'lu apoi afara, in urm'a lui se incépa a curge sangele ce stà in nasu; elu va curge póte si inchiegatu. Candu inpingi resteulu in susu si in josu, audi párcindu cá si candu s'ar rupe o pelitia.

VII. Jabalitu (de jaba).

Vediendu vit'a cà se intinde si corlesce, cu picioru dinapoi face cá si candu ar vrea se dea preste fóle ba si cade josu, se dice „jabalitu“. Ia unu penicelu séu altu cutîtasiu bine ascutîtu la vîrfu, pune'lu dreptu in crucea spinarei dinapoi, lovesce'lu cu pumnulu se intre prin piele si carne de 3 degete afundu, scóte'lu apoi afara, lasa se curga sangele sîroiu. Mai ia inca si o sula, prinde'i côd'a la vita si inplanta sul'a prin vîrfulu ei, scóte-o dupa aceea si lasa se curga sange. Da-mi-te acum la spinarea ei, fréca-o bine cu ambe manile si o morsóca de inainte inapoi, cá cu atàtu mai multu sange inveninatu se ésa.

(Va urmá.)

Pretiurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la 4 Juniu st. n. in Sibiiu:

Grâu, dupa cualitati	1	hectolitru	fl. 8.40—9.40
Grâu, amestecatu	1	„	„ 6.90—7.90
Secara	1	„	„ 5.30—5.70
Papusioiu	1	„	„ 4.60—5.—
Ordiu	1	„	„ 4.60—5.—
Ovesu	1	„	„ 3.80—4.20
Cartofi	1	„	„ 2.40—2.60
Mazare	1	„	„ 7.——8.—
Linte	1	„	„ 12.—13.—
Fasole	1	„	„ 7.——8.—
Lardu (slanina)	50	Kilogram.	„ 37.—40.—
Untura (unsóre topita)	50	„	„ 28.—29.—
Carne de vita	1	„	„ 44—46
Oua 10 de			—.20

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

in 7 Juniu st. n.

	Vien'a	*Pest'a*
Rent'a de auru	108.30	108.30
I emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	—.—	83.25
II emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	101.60	101.75
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	88.40	88.25
Inprumutulu drumuriloru de feru ung.	126.25	127.25
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentului	94.—	94.50
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	—.—	93.50
Obligatiuni urbariale temesiane	93.25	93.—
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	—.—	92.50
Obligatiuni urbariale transilvane	92.75	92.75
Obligatiuni urbariale croato-slavone	95.—	—.—
Obligatiuni ung. de rescumpararea diecimei de vinu	93.—	93.—
Datorie de statu austriaca in chartie	73.80	73.70
Datoria de statu in argintu	74.05	73.80
Rent'a de auru austriaca	88.95	88.70
Sorti de statu dela 1860	132.25	130.—
Actiuni de banca austro-ung.	833.—	832.—
Actiuni de banca de creditu ung.	275.—	275.75
Actiuni de creditu aust.	264.—	264.75
Sorti unguresci cu premii	—.—	111.75
Argintu	—.—	—.—
Galbini imper.	5.54	5.54
Napoleondorulu	9.35	9.34
100 marce nemtiesci	57.75	57.80

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

24 Maiu st. v. 1880.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	l.	87.½ b.
Inprumutulu Oppenheim (Londra) din 1866 cu 8%	„	109.½ „
Obligatiuni dominiali cu 8%	„	104 ½ „
— Creditu fonciariu rurale cu 7%	„	103.— „
— Creditu fonciariu urbanu cu 7%	„	94.— „
Inprumutulu municipale alu capitalei din 1875 cu 8%	„	103.— „
Actiunile caliloru fer. rom. (Berlin) din 1866 cu 5%	„	54.40 „
Obligatiuni din 1868 cu 6%	„	99.90 „
Prioritati cu 8%	„	121.¼ „
Actiunile bancei Romani'a din 1869	„	340.— „
Daci'a, comp. de asecur. din 1871 act. (fr. 500) 8%	„	245.— „
Romani'a, compania de asecur., din 1875 cu 8% act. (200 l.) platitu 100	„	72.— „
Rent'a romana din 1875	„	75.¾ „

Pentru cei ce patimescu de pieptu si plumani.

Wilhelm's
Allopu de plante Schneeberg
alu lui
Franciscu Wilhelm, farmacistu in Neunkirchen (Austri'a de josu.)

In decursu de 25 ani s'au probatu a fi de cea mai mare fortia vindecatóre si usiuratóre pentru morburile organeloru de respiratiune, pentru catarele gîtlejului si alu bronchieloru, tuse spasmotica, ragusiéla, multe alte suferintie ale gîtului si ale plumaniloru.

Fórte de recomandatu este acestu sucu cá preservativu pe tempuri negurése si aspre.

Fiindu de unu gustu placutu, elu este folositoru pentru copii si o necessitate pentru ómenii cari sufere de plumani; éra pentru cantareti si oratori in contra vocei inflorate, séu chiaru in contra ragusielei, elu este unu mijlocu nedispensabilu. — Numeróse atteste probésa cele afirmate mai susu.

Se afla de vendiare in sticle à 1 fl. 25 cr. in **Sibiiu** la d-nii **Fried. Thallmayer** si **I. B. Misselbacher sen.**

Onoratulu publicu se cera totudeauna specialu Wilhelm's Allopu de plante Schneeberg, fiindu-cà acesta se produce singuru numai de mine, si de órece fabricatele puse la vendiare subt firm'a Iulius Bittner Allopu de plante Schneeberg, sunt nisce imitatiuni nedemne, asupra caroru atragu deosebit'a atentiune a publicului cumperatoriu. (2) 11—25

Anuntiu literariu.

Au aparutu de subt tipariu si se afla de vendiare la *W. Krafft* in *Sibiiu* opulu:

Resbelulu orientalu ilustratu

de

Dr. A. P. Alessi si Massimu Popu.

Pretiulu eleg. legatu 8 fl., bros. 6 fl. v. a.

Pe càtu va mai ajunge inca marginitulu numeru de esemplare din premiulu coloratu **„Ocuparea Plevnei“** cumparatorii acestui opu ilu voru primi gratis, éra cei cari voiescu a'lu avea incadratu, voru avea a mai plati 2 fl. 70 cr. v. a.

Paul Cieslar,
(18) 5—12 librariu — editoru in Graz.

Editoru si redactoru responsabilu: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**